

Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv.
Legal Studies, 2023; 1(125): 65-73
УДК 347.9+343.1
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2195/2023/1.125-12>

ISSN 1728-2195
© Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Publishing and Polygraphic Center "Kyiv University", 2023

О. Плахотнік, канд. юрид. наук, доц.
ORCID ID: 0000-0002-2787-6956

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПОВНОВАЖЕННЯ СЛУЖБИ СУДОВОЇ ОХОРОНИ

Визначено завдання, повноваження, права та обов'язки Служби судової охорони. Проаналізовано норми Закону України "Про судоустрій і статус суддів", Закону України "Про Вищу раду правосуддя", Рішення Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про Службу судової охорони", Рішення Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про проходження служби співробітниками Служби судової охорони", Закону України "Про Національну поліцію" та Кримінального процесуального кодексу України, які врегульовують повноваження співробітників Служби судової охорони із затримання підозрюваних осіб у вчиненні кримінальних проступків і злочинів, повноваження огляду затриманих та огляду їх і речей, які є при них, повноваження з обмеження фактичного володіння річчю тощо. Сформульовано правоохоронну функцію Служби судової охорони та її процесуальний статус за Кримінальним процесуальним кодексом України. Розглянуто функції Служби судової охорони за запропонованою у дисертації О. І. Шурко "Адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах" класифікацією. Запропоновано доповнити класифікацію функцій Служби судової охорони за їх процесуальними повноваженнями та загально класифікувати функції Служби судової охорони як процесуальні. Досліджено питання затримання підозрюваних осіб співробітниками Служби судової охорони за Кримінальним процесуальним кодексом України, вивчено питання огляду затриманих та огляду речей затриманих співробітниками Служби судової охорони за Кримінальним процесуальним кодексом України. Розглянуто питання обмеження фактичного володіння річчю співробітниками Служби судової охорони за Кримінальним процесуальним кодексом України. Було використано спеціально-наукові та загальнонаукові методи: метод наукового пізнання, порівняльно-правовий метод, метод системного аналізу, діалектичний метод, систематизації, класифікації тощо.

Ключові слова: Служба судової охорони, правоохоронна функція, процесуальні функції Служби судової охорони, процесуальний статус співробітників Служби судової охорони, охорона, підтримання громадського порядку в судах, затримання за підозрою, огляд затриманих, огляд речей, обмеження фактичного володіння річчю.

Вступ. Служба судової охорони відіграє важливу роль у забезпеченні охорони та громадського порядку в судах. Повноваження й завдання Служби судової охорони, що визначені чинним законодавством України, мають ключове значення для забезпечення ефективної та безпечної роботи судів. Для продуктивної реалізації завдань Служби судової охорони необхідно узагальнити визначення функцій Служби судової охорони та процесуальних особливостей реалізації її повноважень, що дозволить забезпечити кращу безпеку й охорону учасників судового процесу.

Служба судової охорони містить низку важливих завдань і повноважень, які можуть бути розкриті не тільки у контексті прямої реалізації її співробітниками своїх повноважень згідно із Законом України "Про судоустрій і статус суддів", Законом України "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів", Рішення Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про службу судової охорони" та Закону України "Про національну поліцію", а також через процесуальні повноваження за Кримінальним процесуальним кодексом України. Виходячи з основних завдань Служби судової охорони, можна виокремити такі повноваження, як затримання, огляд затриманих та огляд їхніх речей, які є при них, обмеження фактичного володіння річчю і т. п. Ці повноваження містять процесуальні особливості реалізації таких повноважень у визначених Кримінальним процесуальним кодексом України випадках. Також, у контексті реалізації повноважень Служби судової охорони, важливо визначити її правовий, процесуальний статус.

При реалізації частини повноважень Служби судової охорони за Кримінальним процесуальним кодексом України Служба судової охорони, її співробітники матимуть відповідний процесуальний статус уповноважених службових осіб. Зважаючи на процесуальний характер частини повноважень Служби судової охорони, можна сказати, що частина повноважень цієї Служби може бути реалізована тільки через норми Кримінального

процесуального кодексу України. Ураховуючи це, завдання Служби судової охорони необхідно розкрити через процесуальні особливості реалізації їх прав за Кримінальним процесуальним кодексом України, розкриваючи й доповнюючи таким чином загальні завдання Служби судової охорони процесуальними повноваженнями, які можна виділити в окрему процесуальну функцію Служби судової охорони.

Значення охорони в судах важко переоцінити, Служба судової охорони згідно зі своїми законодавчими повноваженнями відповідає за забезпечення безпеки й підтримання громадського порядку в судах та виконує інші повноваження, які можна виокремити у відповідні функції як напрями діяльності з охорони. Важливо розглянути такі функції Служби судової охорони відповідно до основних напрямів її діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченням завдань Служби судової охорони, визначенням її засад через проблеми державного контролю, адміністративно-правового забезпечення судової влади загалом, правового статусу Служби судової охорони, її становлення, питаннями публічної служби в судах займалися відомі науковці та практики О. І. Шурко, О. М. Кіпчарський, В. Бойко, С. Бондар, Є. П. Прудіус, М. В. Хмиз, Р. М. Скриньковський, С. В. Глущенко, С. І. Цюх, В. В. Сердюк, М. В. Ковалів, П. С. Гарасим, М. А. Микитюк, Л. А. Остафійчук, П. Ю. Шпенова, А. І. Виноградова та інші.

Зокрема, О. М. Кіпчарський у роботі "Теоретико-правові проблеми державного контролю за діяльністю Служби судової охорони" розкрив сутність і правові засади державного контролю за діяльністю Служби судової охорони. За результатами дослідження, О. М. Кіпчарський робить висновок про те, що державний контроль за діяльністю Служби судової охорони є системою організаційно-правових форм забезпечення додержання принципу верховенства права, виконання поставлених завдань і реалізації управлінських рішень у діяльності Служби судової охорони, який здійснюється на підставі та в

межах законодавства Державною судовою адміністрацією та Вищою радою правосуддя задля забезпечення безпеки й незалежності суду [3].

В. Бойко у статті "Поняття суддівської публічної адміністрації", виходячи із завдань Служби судової охорони, зазначав, що Служба судової охорони діє з метою запобігання протиправним посяганням на суддів та здійснює всі інші заходи, щодо безпеки суддів, членів їхніх сімей і працівників суду [4].

Є. П. Прудіус у роботі "Концептуальні аспекти стратегічного управління підрозділами Служби судової охорони" акцентує увагу на тому, що на виконання завдань за призначенням (підтримання громадського порядку в суді, припинення виявів неповаги до суду, охорона приміщень суду та установ системи правосуддя, виконання функцій стосовно державного забезпечення особистої охорони суддів та членів їхніх сімей, працівників суду, забезпечення у суді безпеки учасників судового процесу) спрямовані дії співробітників служби та її керівників [5].

М. В. Хмиз, Р. М. Скриньковський, С. В. Глуценко, С. І. Цюх, В. В. Сердюк, М. В. Ковалів, П. С. Гарасим, М. А. Микитюк у роботі "Судова охорона як одна із гарантій діяльності судів в Україні" дослідили особливості здійснення судової охорони як однієї із ключових гарантій діяльності судів в Україні. У роботі наведено обґрунтовані та змістовні висновки, частина з яких говорить про те, що: а) Служба судової охорони виступає державним органом, який функціонує у системі правосуддя та основним завданням якого виступає забезпечення охорони й підтримання належного порядку в судах; б) безпека суддів, а також охорона приміщень судів виступає однією із головних гарантій незалежності суддів і системи правосуддя загалом [6].

О. І. Шкурко в дисертації "Адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах" зауважує, що під компетенцією Служби судової охорони запропоновано розуміти певний обсяг завдань, які покладаються на цю Службу та реалізуються з урахуванням наданих їй прав і обов'язків. Повноваження Служби судової охорони, у свою чергу, визначено як сукупність наданих державою та закріплених в установленому законом порядку прав і обов'язків, необхідних і достатніх для належного виконання покладених на неї завдань та функцій. О. І. Шкурко у дослідженні частково зазначає про затримання. Наприклад, "заходи фізичного впливу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), співробітник Служби судової охорони може застосовувати для гарантування особистої безпеки або/та безпеки інших осіб, припинення правопорушення, затримання особи, яка вчинила правопорушення, якщо застосування інших заходів не забезпечує виконання співробітником повноважень, покладених на нього законом" [7].

Загалом у своїх розвідках учені звертали увагу на проблеми контролю за діяльністю Служби судової охорони, управління та питання адміністративно-правового забезпечення охорони у судах. Вони також вивчали питання правового статусу Служби судової охорони, її становлення та розглядали охорону як гарантію діяльності суду. Такі дослідження вчених та практиків допомагають краще зрозуміти роль і функції Служби судової охорони, визначити проблеми й запропонувати теоретичні та практичні шляхи їх вирішення. Проте, на думку автора, існують питання, які залишаються малодослідженими. Зокрема, питання реагування Службою судової охорони на правопорушення за Кримінальним процесуальним кодексом України. У контексті повноважень і завдань Служби судової охорони таке питання потребує окремого

вивчення. Тому доцільно розкрити повноваження Служби судової охорони при реагуванні на правопорушення за Кримінальним процесуальним кодексом України та на рівні теорії запропонувати нову функцію Служби судової охорони – процесуальну.

Метою цієї статті є розкриття особливостей реалізації процесуальних повноважень Служби судової охорони за Кримінальним процесуальним кодексом України.

Завданнями статті є:

- визначити основні завдання, повноваження та права Служби судової охорони;
- сформулювати процесуальний статус співробітників Служби судової охорони;
- дослідити питання затримання підозрюваних осіб співробітниками Служби судової охорони за Кримінальним процесуальним кодексом України;
- розглянути питання огляду затриманих та огляду речей затриманих співробітниками Служби судової охорони за Кримінальним процесуальним кодексом України;
- вивчити питання обмеження фактичного володіння річчю співробітниками Служби судової охорони за Кримінальним процесуальним кодексом України;
- класифікувати процесуальні функції Служби судової охорони за Кримінальним процесуальним кодексом України.

Виклад основного матеріалу. Указом Президента України "Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки" (далі – Стратегія на 2021–2023 роки) визначено, що забезпечення ефективної роботи Служби судової охорони шляхом удосконалення механізмів регулювання її діяльності є одним із основних напрямів щодо організаційного забезпечення діяльності судів [8]. Ефективна робота Служби судової охорони є ключовим безпековим фактором в організаційному забезпеченні діяльності судів, а одним із основних напрямів стосовно забезпечення такої роботи є удосконалення механізмів регулювання діяльності Служби судової охорони. Ураховуючи те, що конкретні механізми регулювання діяльності Служби судової охорони не визначені у Стратегії на 2021–2023 роки, за своїм змістом, удосконалення таких механізмів є невід'ємним елементом стратегічного розвитку системи правосуддя й конституційного судочинства загалом. Оскільки Служба судової охорони забезпечує безпеку й охорону суду, її робота має важливе значення для забезпечення ефективної роботи судів. Тому вдосконалення механізмів регулювання діяльності Служби судової охорони стає необхідністю для гарантування ефективної роботи судів, що впливатиме на такі фактори, як зміцнення довіри громадян до діяльності суду та правосуддя загалом.

Основними складовими **елементами механізму** регулювання діяльності Служби судової охорони є нормативні джерела, які визначають правовий статус Служби судової охорони та її повноваження й завдання. До основних правових джерел, що регулює діяльність Служби судової охорони, необхідно віднести Конституцію України, Закон України "Про судоустрій і статус суддів", Закон України "Про Вищу раду правосуддя", Рішення Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про Службу судової охорони", Рішення Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про проходження служби співробітниками Служби судової охорони", Закон України "Про Національну поліцію", Закон України "Про охоронну діяльність", Закон України "Про державну службу", Закон України "Про Вищий антикорупційний суд", Закон України "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів", Кодекс України "Про адміністративні правопорушення" та Кримінальний процесуальний

кодекс України. Законодавчі акти, які регулюють діяльність Служби судової охорони, визначають основні завдання, повноваження, порядок організації та функціонування Служби судової охорони, а також права та обов'язки співробітників Служби судової охорони. Законодавчі акти є важливим інструментом для забезпечення реалізації основних завдань Служби судової охорони та її ефективної діяльності, що прямо стосується організаційного забезпечення діяльності судів. Звертаючись до Стратегії на 2021–2023 рр., зауважимо, що удосконалення законодавства, яке врегульовує діяльність Служби судової охорони, має бути пріоритетом стратегії розвитку правосуддя на визначений період, але для початку треба визначити правові норми, які формують завдання Служби судової охорони та її правовий статус.

Правовий статус Служби судової охорони визначається ч. 1 ст. 161 Закону України "Про судоустрій і статус суддів". Згідно з цією нормою Служба судової охорони є державним органом, який перебуває в системі правосуддя та має завдання забезпечувати охорону й підтримання громадського порядку в судах [1]. Згідно з нормативним визначенням правового статусу, Служба судової охорони є органом системи правосуддя, державним органом та має відповідні повноваження й обов'язки з охорони та підтримання громадського порядку, які реалізуються працівниками Служби судової охорони. Серед прав і обов'язків Служби судової охорони, що визначаються ч. 1 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" можна зробити їх загальний опис та виділити: забезпечення безпеки та охорони, включаючи контроль доступу до судових приміщень, перевірку громадян та їхнього майна на наявність заборонених предметів і речей; реагування на порушення громадського порядку у приміщенні суду та правопорушення, чергування та охорону судових приміщень; запобігання можливим персональним загрозам безпеці суддів та учасників провадження тощо. Можна дійти висновку, що виходячи з нормативного визначення правового статусу Служби судової охорони та тих повноважень, які покладаються на саму службу, доцільно розглядати Службу судової охорони як важливий елемент системи правосуддя, що має широкі повноваження з охорони та гарантування безпеки роботи судів. При цьому частина повноважень Служби судової охорони виходить за межі приміщення суду та охорони прилеглої території. Йдеться про забезпечення безпеки сімей суддів. З огляду на це, можна детальніше розглянути права й обов'язки Служби судової охорони та визначити основні функції цієї Служби.

З огляду на зроблений загальний опис повноважень Служби судової охорони, можна зазначити, що серед повноважень, які визначаються ч. 1 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", доцільно визначити основні напрями діяльності Служби судової охорони у формі відповідних функцій. Але цікавим є те, що ч. 1 ст. 160 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" прямо визначає, що Служба судової охорони виконує функції щодо державного забезпечення особистої безпеки суддів та членів їхніх сімей, працівників суду, гарантування безпеки учасників судового процесу тощо. Отже, діяльність із державного забезпечення безпеки визначається нормативно як функція Служби судової охорони. Однак на цьому повноваження Служби судової охорони не закінчуються. Такі права, на думку автора, можна було б згрупувати у певні функції, а саме: 1) *державне гарантування особистої безпеки суддів та членів їхніх сімей, працівників суду*; 2) *забезпечення у суді безпеки учасників судового процесу*; 3) *підтримання громадського порядку в суді*; 4) *припинення виявів неповаги до суду, а*

також охорона приміщень суду, органів та установ системи правосуддя. Кожна з цих запропонованих позицій має свої особливості стосовно їх реалізації. Забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах, як напрям діяльності Служби судової охорони, дуже приблизно визначає, що треба охороняти і як саме реалізовуватиметься ця охорона. Конкретні напрями діяльності Служби судової охорони дозволяють предметно визначати сектор роботи Служби судової охорони за відповідними функціями та згідно з цим нормативно розкрити повноваження співробітників Служби судової охорони. Для прикладу, забезпечення особистої безпеки членів сім'ї судді та припинення виявів неповаги до суду – це діяльність з охорони, але вони будуть реалізовуватися в абсолютно різних спосіб.

Проте не тільки функції Служби судової охорони мають важливе значення для реалізації специфічних повноважень. Необхідно сказати про принципи, на яких ґрунтується ця діяльність. На думку автора, одним із основних принципів у діяльності Служби судової охорони буде принцип або засада законності, але в науці є дослідження, які вказують на окремі аспекти охорони як базового принципу в діяльності Служби судової охорони. Зокрема, О. І. Шкурко в дисертації "Адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах" зазначає про те, що принципи забезпечення охорони й підтримання громадського порядку в судах – це основоположні (базисні, відправні), загальні, імперативні вимоги, правила, на яких ґрунтується функціонування організаційно-правового механізму із забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах [7]. Можна погодитися з тим, що ці принципи є "базою" у діяльності Служби судової охорони. Це абсолютно точний висновок, який можна застосувати до діяльності Служби судової охорони загалом. Принципи забезпечення охорони й підтримання громадського порядку в судах є важливими для функціонування Служби судової охорони. Їхнє дотримання допомагає забезпечити безпеку в судових приміщеннях, захист правопорядку та в організаційному розумінні покращити якість здійснення правосуддя. Наприклад, можна виділити частину елемента принципу забезпечення охорони з питань забезпечення безпеки в судових приміщеннях. Це означає, що за цим принципом Служба судової охорони повинна контролювати загрози з тим, щоб у судових приміщеннях не було небезпеки для життя та здоров'я людей, які там перебувають. Така реалізація принципів забезпечення охорони й підтримання громадського порядку в судах має відбуватися за допомогою системи безпекових заходів і відповідних процедур, які передбачені законодавством. Із цього можна було б зробити висновок, за яким принципи забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах є основоположними, імперативними вимогами та правилами, на яких ґрунтується функціонування організаційно-правового механізму із забезпечення охорони й підтримання громадського порядку в судах. Їхнє дотримання є необхідним для забезпечення безпеки в судових приміщеннях, дотримання правопорядку та загалом покращення якості здійснення правосуддя. При цьому принцип є основою в діяльності Служби судової охорони, а функція передбачає спеціалізований напрям діяльності Служби судової охорони. Тому реалізація функцій має відбуватися за допомогою системи заходів і встановлених законодавством процедур. Отже, можна зробити висновок, що важливість цих принципів полягає в тому, що вони забезпечують ефективне функціонування Служби судової охорони, а також виконання її основних завдань і

повноважень, пов'язаних з охороною та підтриманням громадського порядку в судах.

У ч. 2 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" додатково розкриваються права та повноваження Служби судової охорони, які визначають її права. Їхній список доволі великий, тому важливо зазначити, які саме з них є ключовими для досягнення мети й завдань цієї статті. Зокрема, серед прав і повноважень Служби судової охорони можна виділити можливі процесуальні повноваження, що містять дії, які також можна віднести до процесуальних. Приміром, Службі судової охорони та її співробітникам для здійснення покладених на них повноважень надається право робити таке: здійснювати поверхневу перевірку осіб, які входять до приміщень суду, органів та установ системи правосуддя; затримувати осіб; здійснювати у встановленому законом порядку особистий огляд затриманих та огляд їх речей, які є при них, і передавати їх правоохоронним органам; вимагати від громадян залишатися на конкретних місцях; тимчасово обмежувати фактичне володіння річчю, якщо це необхідно для забезпечення громадського порядку в суді; уживати заходи з метою запобігання протиправним посяганням; застосовувати технічні прилади й технічні засоби, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису тощо. Зважаючи на вищевикладене, можна сказати, що у ч. 2 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" додатково розкриваються права та повноваження Служби судової охорони, які визначають її повноваження. Зокрема, ці права, одночасно, містять відповідні процесуальні повноваження, які можуть бути задіяні для забезпечення охорони та громадського порядку в результаті реагування Служби судової охорони на правопорушення.

У п. 3 розд. 2 Рішення Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про проходження служби співробітниками Служби судової охорони" [9] зазначено обов'язки, які додатково розкривають можливі варіанти реагування на правопорушення з боку Служби судової охорони. Ці зобов'язання є важливими для належного функціонування Служби судової охорони та, на думку автора, містять відповідні дії за Кримінальним процесуальним кодексом України. Зауважимо, що при розкритті обов'язків та у виконанні визначених законом повноважень, не можна ставити знак дорівнює між Службою судової охорони, як державним органом у системі правосуддя, та співробітниками Служби судової охорони. Умовно, обов'язки із п. 3 розд. 2 Рішення Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про проходження служби співробітниками Служби судової охорони" можна поділити на три обов'язки, які будуть пов'язані з виконанням дій за Кримінальним процесуальним кодексом України. Перший обов'язок співробітників Служби судової охорони, який потрібно виділити, полягає в детальному знанні їхніх функціональних зобов'язань, процедур служби та розташування об'єктів, які потребують захисту. Це означає, що всі співробітники Служби судової охорони повинні бути більш детально ознайомлені із процедурами виконання своїх обов'язків. У цьому контексті надзвичайно важливим є знання процедур, установлених Кримінальним процесуальним кодексом України, оскільки частина з цих службових обов'язків містить виконання процесуальних процедур. Другий обов'язок співробітників Служби судової охорони полягає не лише у забезпеченні пропуску осіб на територію суду, але й у затриманні осіб, які вчиняють протиправні дії на цій території. Наприклад, якщо під час судового засідання в судовій залі хтось із присутніх або учасників судового засідання вчинить правопорушення, співробітник Служби

судової охорони повинен не лише забезпечити безпеку інших присутніх, а й затримати порушника до моменту передачі його до відповідного правоохоронного органу. Крім того, Служба судової охорони забезпечує не лише безпеку в будівлях суду, а й на прилеглий території, що теоретично може включати парковки, дороги та інші об'єкти. Третім обов'язком співробітників Служби судової охорони є забезпечення недоторканності місця вчинення правопорушення до прибуття представників правоохоронних органів. Крім того, якщо правопорушення відбулося на території суду або на прилеглий території, то співробітники Служби судової охорони мають негайно повідомити про це Національну поліцію України. Третій обов'язок співробітників Служби судової охорони передбачає забезпечення недоторканності місця вчинення кримінального правопорушення. Це означає, що співробітники Служби судової охорони мають запобігти будь-яким діям, які можуть змінити докази або пошкодити місце вчинення правопорушення. Вони повинні забезпечити збереження всіх наявних доказів для досудового розслідування. Крім того, співробітники Служби судової охорони повинні забезпечити безпеку місця вчинення правопорушення до прибуття правоохоронних органів.

У п. 14 Рішення Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про Службу судової охорони" на Службу судової охорони також покладаються відповідні повноваження, які детальніше розкривають основні завдання служби, що визначені в п. 13 цього самого Рішення [9]. Цей факт наводить на думку, що необхідно додатково проаналізувати інформацію про повноваження й завдання, які покладаються на співробітників Служби судової охорони, та забезпечує їх виконання за чинним законодавством загалом. Із аналізу даних повноважень можна дійти висновку, що серед великого переліку нормативно визначених прав і повноважень, які мають співробітники Служби судової охорони, можна знайти положення, які повторюють одне одного, хоча вони визначені в окремих узятих нормативних актах, а головне те, що вони не у всьому тотожні. У зв'язку з цим деякі вчені проводили їхню систематизацію для розкриття завдань Служби судової охорони. Наприклад, О. І. Шкурко у своєму дисертаційному дослідженні систематизує завдання та функції Служби судової охорони і виділяє такі напрями їхньої класифікації: 1) охоронні; 2) превентивні; 3) захисні; 4) забезпечувальні; 5) інформаційно-аналітичні; 6) функції взаємодії; 7) інші [7]. Ця класифікація дозволяє детальніше визначити функції Служби судової охорони, що може сприяти вдосконаленню роботи із систематизації функцій Служби судової охорони. Приміром, охоронні функції містять заходи з охорони об'єктів (судів, органів і установ системи правосуддя), а також охорону працівників апарату, суддів і відвідувачів. Превентивні функції включають профілактичні заходи, які спрямовані на запобігання можливих правопорушень, що можуть вчинятись на території суду та прилеглий території. Захисні функції містять заходи, що забезпечують безпеку суддів від протиправних посягань, а також членів сімей суддів, працівників апарату й відвідувачів у випадку небезпеки. Забезпечувальні функції включають гарантування безпеки об'єктів та інфраструктури, де знаходяться суди та органи й установи системи правосуддя. Інформаційно-аналітичні функції містять збір, аналіз і реагування на інформацію про можливі загрози та порушення з боку правопорушників. Функції взаємодії включають співпрацю з іншими правоохоронними органами й органами державної влади. Виходячи з цього, можна сказати, що систематизація завдань і

функцій Служби судової охорони дозволяє забезпечити більш ефективне виконання повноважень Служби судової охорони. Це можливо принаймні у теорії, але такий теоретичний підхід дозволяє запропонувати зміни до нормативних актів з метою удосконалення роботи Служби судової охорони, що відповідатиме Стратегії на 2021–2023 рр., у якій визначено забезпечення ефективної роботи Служби судової охорони шляхом удосконалення механізмів регулювання її діяльності. Класифікація функцій Служби судової охорони може спростувати розуміння завдань, а також буде додатково розкривати повноваження стосовно реалізації тих напрямів діяльності Служби судової охорони, які додатково розкриваються у Кримінальному процесуальному кодексі України. При цьому слід сказати про те, що процесуальні елементи реалізації співробітниками Служби судової охорони їхніх прав не до кінця розкриваються у Законі України "Про судоустрій і статус суддів", Рішенні Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про Службу судової охорони" та Рішенні Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про проходження служби співробітниками Служби судової охорони". Процесуальна частина прав Служби судової охорони розкривається у площині Закону України "Про Національну поліцію" та Кримінальному процесуальному кодексі України.

Виходячи з поставленої проблеми, можна сказати, що повноваження та обов'язки, які покладаються на співробітників Служби судової охорони, можна систематизувати за запропонованою О. І. Шкурко класифікацією у відповідній функції: охоронні, превентивні, захисні, забезпечувальні, інформаційно-аналітичні, функції взаємодії та інші. Ця класифікація, на думку автора, дозволяє детальніше визначити завдання Служби судової охорони та, у перспективі, забезпечити ефективніше виконання повноважень Службою судової охорони. Також класифікація повноважень Служби судової охорони за відповідними функціями може бути корисною для вдосконалення роботи служби та виділення процесуальної функції Служби судової охорони, що відповідатиме Стратегії на 2021–2023 рр. щодо удосконалення механізмів регулювання діяльності Служби судової охорони.

Для **систематизації процесуальних повноважень** Служби судової охорони з відповідною класифікацією в окрему процесуальну функцію, необхідно розкрити такі повноваження Служби судової охорони, як затримання, огляд затриманих та огляд їх речей, які є при них, обмеження фактичного володіння річчю тощо.

Повноваження Служби судової охорони – затримання. Треба почати з того, що частина визначених повноважень Служби судової охорони частково збігається із превентивними поліцейськими заходами за ст. 30 Закону України "Про національну поліцію". Зокрема, поліція може застосовувати такі превентивні заходи, як перевірка документів особи; поверхнева перевірка і огляд; вимога залишити місце й обмеження доступу до визначеної території; обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю; застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- та кінозйомки, відеозапису тощо [10]. Збіг превентивних поліцейських заходів з повноваженнями Служби судової охорони не є абсолютно тотожним. Хоча переважна частина повноважень Служби судової охорони стосується виконання охоронних функцій, необхідно зазначити, що є деякі повноваження, у яких Служба судової охорони може діяти за більш складним алгоритмом дій. Зауважимо, що права Служби судової охорони можуть

порушувати права та свободи інших осіб. Тому доречно не тільки говорити про права Служби судової охорони, але і про права тих осіб, до яких буде застосовуватися належна правова процедура. Необхідно зазначити, що це може включати захист від недостатнього або надмірного застосування повноважень Служби судової охорони й забезпечення належного захисту індивідуальних прав і свобод від будь-якого порушення з боку відповідних посадових осіб.

У повноваженнях Служби судової охорони за п. 3 ч. 2 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" і прав Служби судової охорони за пп. 3 п. 14 Рішення Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про Службу судової охорони" визначено право затримувати осіб, які незаконно проникли або намагаються незаконно проникнути до приміщень суду, органів та установ системи правосуддя, перевіряти у них документи, що посвідчують особу, здійснювати у встановленому законом порядку особистий огляд затриманих та огляд їх речей, які є при них, і передавати їх правоохоронним органам [1, 2].

З першого погляду, затримання підозрюваних осіб співробітниками Служби судової охорони не видається складною дією. Однак, якщо йдеться про грубе, незаконне проникнення чи проникнення озброєної людини або групи осіб, намагання незаконно проникнути таких підозрюваних до будівель судів, органів та установ системи правосуддя, вчинення таких дій під час масових заворушень, то це може мати суттєве значення для самої процедури затримання й майбутньої процесуальної процедури, що передбачена Кримінальним процесуальним кодексом України. Крім того, передача затриманих осіб правоохоронним органам теж містить відповідну процедуру, щоб забезпечити права та законні інтереси всіх сторін умовного конфлікту. На практиці, затримання може наставати не тільки за п. 3 ч. 2 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів". Приміром, затримання може відбуватись практично у всіх випадках ч. 1 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та пп. 1, 2, 3, 4, 6, 8 ч. 2 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів". Із процесуальної позиції, особа, яка затримана за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення, є підозрюваним (підозрюваною особою), відповідно до ч. 1 ст. 42 Кримінального процесуального кодексу України [11].

У Кримінальному процесуальному кодексі України є три статті, які пов'язані із затриманням особи без ухвали слідчого судді, суду – це ст. 207 (Законне затримання), ст. 208 (Затримання уповноваженою службовою особою) та ст. 298-2 (Затримання уповноваженою службовою особою особи, яка вчинила кримінальний проступок).

Стаття 207 Кримінального процесуального кодексу України стосується права на затримання особами, які не є уповноваженими службовими особами, тобто особами, яким законом надано право здійснювати затримання. Згідно з ч. 2 цієї статті, кожен, хто не є уповноваженою службовою особою (особою, якій законом надано право здійснювати затримання) і затримав відповідну особу відповідно до передбаченого порядку, зобов'язаний негайно доставити її до уповноваженої службової особи або негайно повідомити уповноважену службову особу про затримання та місцезнаходження затриманої особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення [11]. Тобто право на затримання підозрюваної особи за цією статтею Кримінального процесуального кодексу України надається "кожному", але не уповноваженій службовій особі, яка має право здійснювати

затримання. Служба судової охорони має право здійснювати затримання виходячи з п. 3 ч. 2 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів". Згідно з визначенням правом на затримання, співробітники Служби судової охорони є уповноваженими службовими особами з позиції Кримінального процесуального кодексу України. Більше того, у п. 3 ч. 2 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" зазначається про те, що Служба судової охорони має право здійснювати затримання осіб і передавати їх правоохоронним органам. Однак бракує ясності, чи є Служба судової охорони правоохоронним органом? Закон не надає однозначної відповіді на це запитання, хоча Служба судової охорони виконує правоохоронні функції. Передача затриманих до Національної поліції є єдиною правильною й очевидною дією, але залишається непорозуміння щодо статусу Служби судової охорони як правоохоронного органу. Необхідно детальніше проаналізувати законодавство, щоб отримати чітку відповідь на це питання.

Відповідно до ч. 1 ст. 2 Закону України "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів", до правоохоронних органів належать органи прокуратури, Національна поліція, Служба безпеки, Військова служба правопорядку в Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, Бюро економічної безпеки України, органи й установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибохорони, державної лісової охорони та інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. Відсутність Служби судової охорони в переліку правоохоронних органів може викликати плутанину, проте зауважимо, що Служба судової охорони здійснює правоохоронні функції. Таким чином, формально Служба судової охорони не входить до переліку правоохоронних органів, але вона все ж здійснює важливі функції з охорони та безпеки.

Україна має розвинену систему правоохоронних органів, кожен із яких має свої повноваження та функції. Однак виникає питання: кого саме законодавець розуміє під терміном "правоохоронні органи"? Згідно зі ст. 2 Закону України "Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів" від 23.12.1993 р., це органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку в Збройних силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи й установи виконання покарань, органи державного фінансового контролю тощо. У своїй статті "Поняття та система правоохоронних органів (органів правопорядку) у контексті нового закону "Про національну безпеку України": питання правової визначеності" автори М. В. Руденко та О. П. Шайтуро визначають, що законодавець тлумачить правоохоронні органи через надання їх конкретного переліку, який постійно розширюється через унесення до нього нових державних органів, що здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції (напр., Служба судової охорони) [12].

З таким визначенням авторів М. В. Руденко та О. П. Шайтуро можна погодитись. Перелік правоохоронних органів постійно розширюється через унесення до нього нових державних органів, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції. Згідно зі змістом повноважень Служби судової охорони, що визначені законодавцем, їй притаманні правоохоронні функції. З огляду на те, що Службу судової охорони відносять до правоохоронних органів, логічно зауважити, що Служба судової охорони здійснює забезпечення

охорони та захисту суддів, працівників суду, учасників судового процесу та інші повноваження.

М. В. Хмиз, Р. М. Скриньковський, С. В. Глущенко, С. І. Цюх, В. В. Сердюк, М. В. Ковалів, П. С. Гарасим, М. А. Микитюк статті "Судова охорона як одна із гарантій діяльності судів в Україні" у висновку зазначають, що окрім Служби судової охорони функції охорони судів виконують підрозділи Національної поліції України й підрозділи Національної гвардії України [6]. Учені віднесли Службу судової охорони до органів, які здійснюють правоохоронні функції. У зв'язку з цим можна сказати, що Служба судової охорони разом із Національною поліцією України та підрозділами Національної гвардії України забезпечують безпеку судів і суддів, що у свою чергу дозволяє поставити Службу судової охорони в один ряд із правоохоронними органами при виконанні ними своїх повноважень. Таким чином, можна погодитися з авторами статті "Судова охорона як одна із гарантій діяльності судів в Україні" і стверджувати, що Служба судової охорони відіграє важливу роль у забезпеченні гарантій діяльності судів в Україні.

Узагальнюючи проаналізований матеріал, можна дійти висновку про те, що Служба судової охорони є державним органом у системі правосуддя, який здійснює правоохоронні функції, забезпечує охорону й підтримання громадського порядку в судах. Тому, при затриманні підозрюваного, який учинив кримінальне правопорушення, без ухвали слідчого судді, суду співробітники Служби судової охорони, за Кримінальним процесуальним кодексом України, будуть уповноваженими службовими особами, які визначені ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України.

Згідно з ч. 1 ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України уповноважена службова особа має право без ухвали слідчого судді, суду затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який передбачене покарання у виді позбавлення волі, лише у випадках, якщо: 1) цю особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення; 2) якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, у тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин; 3) є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого корупційного злочину, віднесеного законом до підслідності Національного антикорупційного бюро України; 4) є обґрунтовані підстави вважати, що можлива втеча з метою ухилення від кримінальної відповідальності особи, підозрюваної у вчиненні злочину, передбаченого статтями 255, 255-1, 255-2 Кримінального процесуального кодексу України [11].

Також важливо зауважити, що затримання може виконуватись уповноваженою службовою особою Служби судової охорони за підозрою у вчиненні кримінального проступку. Згідно з ч. 1 ст. 298-2 Кримінального процесуального кодексу України, уповноважена службова особа має право затримати особу, підозрювану у вчиненні кримінального проступку, без ухвали слідчого судді чи суду в разі, якщо вона: 1) відмовляється виконувати законну вимогу уповноваженої службової особи щодо припинення кримінального проступку або чинить опір; 2) намагається залишити місце вчинення кримінального проступку; 3) під час безпосереднього переслідування після вчинення кримінального проступку не виконує законних вимог уповноваженої службової особи; 4) перебуває у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння та може завдати шкоди собі або оточуючим. Ці заходи мо-

жуть вживатися співробітниками Служби судової охорони відповідно до Кримінального процесуального кодексу України та з метою забезпечення безпеки громадян і збереження громадського порядку. Можна розглядати затримання у відповідному превентивному значенні з тим, що затримання може бути виконане для попередження можливих правопорушень. Із аналізу зазначених підстав для затримання за Кримінальним процесуальним кодексом України можна зробити висновок про те, що:

- співробітники Служби судової охорони є уповноваженими службовими особами, яким законом надано право здійснювати затримання за умовами статей 208 та 298-2 Кримінального процесуального кодексу України;
- підстави для затримання за Кримінальним процесуальним кодексом України можуть виникати практично в усіх випадках за ч. 1 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів";
- затримання може наставати не тільки за п. 3 ч. 2 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", де Служба судової охорони має право затримувати осіб, які незаконно проникли або намагаються незаконно проникнути до приміщень суду, органів та установ системи правосуддя, перевіряти у них документи, що посвідчують особу, здійснювати у встановленому законом порядку особистий огляд затриманих та огляд їх речей, які є при них, і передавати їх правоохоронним органам.

Повноваження Служби судової охорони – огляд затриманих та огляд їх речей, які є при них. Розкриваючи подальші дії після затримання, слід звернути увагу на огляд затриманих та огляд їх речей, які є при них.

Відповідно до ч. 1 ст. 34 Закону України "Про Національну поліцію" поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу. Необхідно врахувати, що при виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їхню схоронність та огляд відповідно до вимог ст. 237 Кримінального процесуального кодексу України, згідно з ч. 7 ст. 34 Закону України "Про Національну поліцію" [10].

Служба судової охорони не є Національною поліцією, проте виконуючи правоохоронні функції, Служба судової охорони має дотримуватися законодавства, яке врегульовує процедурні питання огляду затриманих та огляд їхніх речей. Дотримуючись логіки затримання за 298-2 Кримінального кодексу України, слід сказати про вилучення речей і документів. Зокрема, ...для з'ясування обставин учинення кримінального проступку до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань може бути: вилучено знаряддя і засоби вчинення кримінального проступку, речі й документи, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей, згідно з п. 4 ч. 3 ст. 214 Кримінального кодексу України [11].

Також тимчасове вилучення майна може здійснюватися під час обшуку, огляду, за ч. 2 ст. 168 Кримінального кодексу України. Відповідно до ч. 5 ст. 237 Кримінального процесуального кодексу України при проведенні огляду дозволяється вилучення лише речей і документів, які мають значення для кримінального провадження, та речей, вилучених із обігу. Усі вилучені речі та документи підлягають негайному огляду й опечатуванню із завірненням підписами осіб, які брали участь у проведенні огляду. У разі якщо огляд речей і документів на місці здійснити неможливо або їх огляд пов'язаний із ускладненнями, вони тимчасово опечатуються та зберігаються

у такому вигляді доти, доки не буде здійснено їх остаточний огляд і опечатування [11].

При затриманні Службою судової охорони підозрюваних з їхнім подальшим оглядом та оглядом їхніх речей, які є при них, важливим завданням співробітників буде чітке дотримання процедури огляду й забезпечення схоронності тимчасово вилучених речей і документів, а також речей, вилучених із обігу.

Згідно з ч. 3 ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України уповноважена службова особа, слідчий, прокурор може здійснити обшук затриманої особи з дотриманням правил, передбачених ч. 7 ст. 223 і ст. 236 цього Кодексу, з урахуванням випадків за ч. 1 ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України [11]. Обшук є більш складною темою для її опису в межах цієї статті, але зазначимо, що примусове вилучення знаряддя та засобів учинення кримінального правопорушення, речей і документів, що є безпосереднім предметом кримінального правопорушення з метою виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, у затриманих осіб, формально не буде оглядом і має проводитись за правилами обшуку.

З аналізу повноважень щодо огляду Служби судової охорони можна дійти висновку про те, що:

- огляд є процесуальною дією, яку мають право проводити слідчий і прокурор відповідно до ч. 1 ст. 237 Кримінального процесуального кодексу України. Але огляд також може бути проведений до внесення відомостей до ЄРДР уповноваженим на це органом, який має право здійснювати у встановленому законом порядку особистий огляд затриманих та огляд їх речей, які є при них, і передавати їх правоохоронним органам. Таким органом є Служба судової охорони;

- співробітники Служби судової охорони є уповноваженими службовими особами, за Кримінальним процесуальним кодексом України, які мають право здійснювати огляд затриманих та огляд їх речей, які є при них.

Повноваження Служби судової охорони – обмеження фактичного володіння річчю. Наступним правом Служби судової охорони, на яке необхідно звернути увагу із процесуальної позиції, – це право тимчасово обмежувати фактичне володіння річчю, якщо це необхідно для забезпечення громадського порядку в суді, забезпечення особистої безпеки суддів та членів їхніх сімей, працівників суду, безпеки учасників судового процесу тощо.

Згідно з ч. 4 ст. 37 Закону України "Про Національну поліцію" поліцейський може тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування транспортного засобу для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя та здоров'я чи на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі. Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється на підставах та в порядку, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення [10].

Право на таке обмеження фактичного володіння річчю Служби судової охорони законно порушує права та свободи людини і громадянина, а його реалізація відбувається без ухвали слідчого судді суду. При цьому, при застосуванні обмеження фактичного володіння річчю, має бути чітко дотримана законна процедура її проведення. Інакше така дія Служби судової охорони може бути визнана незаконною, а співробітників Служби

судової охорони можуть самих притягнути до відповідальності за протиправні дії.

Відповідно до ч. 5 ст. 37 Закону України "Про Національну поліцію" обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також має скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі [10].

За Кримінальним процесуальним кодексом України вилучення речі в її фактичного володільця Службою судової охорони може бути пов'язано із затриманням особи за ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України, тимчасовим вилученням майна до вирішення питання про арешт майна або його повернення, чи його спеціальну конфіскацію в порядку, установленому законом за ст. 167, 168 Кримінального процесуального кодексу України.

Згідно з ч. 1 ст. 167 Кримінального процесуального кодексу України тимчасовим вилученням майна є фактичне позбавлення підозрюваного або осіб, у володінні яких перебуває зазначене в ч. 2 цієї статті майно, можливості володіти, користуватися та розпоряджатися певним майном до вирішення питання про арешт майна або його повернення, чи його спеціальну конфіскацію в порядку, установленому законом [11].

Тимчасово вилученим може бути майно у вигляді речей, документів, грошей тощо, щодо яких є достатні підстави вважати, що вони: 1) підшукані, виготовлені, пристосовані чи використані як засоби чи знаряддя вчинення кримінального правопорушення та (або) зберегли на собі його сліди; 2) призначалися (використовувалися) для схилення особи до вчинення кримінального правопорушення, фінансування та/або матеріального забезпечення кримінального правопорушення або винагороди за його вчинення; 3) є предметом кримінального правопорушення, у тому числі пов'язаного з їх незаконним обігом; 4) одержані внаслідок вчинення кримінального правопорушення та/або є доходами від них, а також майно, в яке їх було повністю або частково перетворено, відповідно до ч. 2 ст. 167 Кримінального процесуального кодексу України [11].

Згідно з ч. 4, 5 ст. 168 Кримінального процесуального кодексу України слідчий, прокурор, інша уповноважена службова особа під час затримання або обшуку й тимчасового вилучення майна або негайно після їхнього здійснення зобов'язана скласти відповідний протокол, копія якого надається особі, у якої вилучено майно, або її представнику. Після тимчасового вилучення майна уповноважена службова особа зобов'язана забезпечити схоронність такого майна в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [11].

Із аналізу повноважень Служби судової охорони щодо обмеження фактичного володіння річчю можна дійти висновку про те, що:

1) обмеження фактичного володіння річчю співробітниками Служби судової охорони має визначену процесуальну форму в тимчасовому вилученні такої речі за Кримінальним процесуальним кодексом України;

2) уповноважена службова особа Служби судової охорони має повноваження тимчасово обмежувати фактичне володіння річчю, якщо це необхідно для забезпечення громадського порядку в суді, забезпечення особистої безпеки суддів та членів їхніх сімей, працівників суду, безпеки учасників судового процесу з обов'яз-

ковим дотриманням законної процедури тимчасового вилучення майна.

Висновки. Виходячи з поставлених завдань до цієї статті, можна зробити висновки щодо повноважень Служби судової охорони:

1) служба судової охорони є державним органом у системі правосуддя, який здійснює правоохоронні функції, забезпечує охорону й підтримання громадського порядку в судах;

2) основні повноваження та права Служби судової охорони визначені у ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", завдання, права та повноваження Служби судової охорони визначені у п.п. 12, 13, 14 Рішенні Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про Службу судової охорони" та обов'язки Служби судової охорони у п. 3 розд. 2 Рішення Вищої ради правосуддя "Про затвердження Положення про проходження служби співробітниками Служби судової охорони";

3) співробітники Служби судової охорони є уповноваженими службовими особами, яким законом надано право здійснювати затримання за умовами статей 208 та 298-2 Кримінального процесуального кодексу України. При виконанні повноважень із затримання особи, огляду затриманих та огляду їхніх речей, які є при них за підозрою у вчиненні кримінального проступку чи злочину, а також обмеження фактичного володіння річчю, співробітники Служби судової охорони повинні дотримуватися норм Кримінального процесуального кодексу України.

4) затримання може наставати не тільки за п. 3 ч. 2 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", де співробітники Служби судової охорони мають право затримувати осіб, які незаконно проникли або намагаються незаконно проникнути до приміщень суду, органів та установ системи правосуддя, перевіряти у них документи, що посвідчують особу, здійснювати у встановленому законом порядку особистий огляд затриманих та огляд їх речей, які є при них, і передавати їх правоохоронним органам. Підстави для затримання за Кримінальним процесуальним кодексом України можуть виникати практично в усіх випадках, визначених у ч. 1 ст. 162 Закону України "Про судоустрій і статус суддів";

5) огляд є процесуальною дією, яку мають право проводити слідчий і прокурор згідно з ч. 1 ст. 237 Кримінального процесуального кодексу України. Але огляд також може бути проведений до внесення відомостей до ЄРДР уповноваженим на це органом, який має право здійснювати у встановленому законом порядку особистий огляд затриманих та огляд їх речей, які є при них, і передавати їх правоохоронним органам. Таким органом є Служба судової охорони;

6) обмеження фактичного володіння річчю співробітниками Служби судової охорони має визначену процесуальну форму в тимчасовому вилученні такої речі за Кримінальним процесуальним кодексом України. Уповноважена службова особа Служби судової охорони має повноваження тимчасово обмеження фактичного володіння річчю, якщо це необхідно для забезпечення громадського порядку в суді, забезпечення особистої безпеки суддів та членів їх сімей, працівників суду, безпеки учасників судового процесу з обов'язковим дотриманням законної процедури тимчасового вилучення майна;

7) до запропонованих О. І. Шкурко функцій Служби судової охорони, які були класифіковані як: 1) охоронні; 2) превентивні; 3) захисні; 4) забезпечувальні; 5) інформаційно-аналітичні; 6) функції взаємодії; 7) інші, також можна запропонувати віднести процесуальні функції Служби судової охорони, які можуть розгалужуватися на а) повноваження затримання за підозрою, б) повнова-

ження огляду затриманих за підозрою осіб та огляду речей, які є при них, в) повноваження з тимчасового вилучення майна.

8) класифікація повноважень Служби судової охорони за відповідними функціями може бути корисною для удосконалення роботи служби та виділенням процесуальної функції Служби судової охорони, що відповідатиме Стратегії на 2021–2023 рр. щодо удосконалення механізмів регулювання діяльності Служби судової охорони.

Список використаних джерел

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 31. – С. 7, ст. 545 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/sp:nav7:font2#Text> (дата звернення: 14.10.2022).
2. Про затвердження Положення про Службу судової охорони: Рішення, Положення від 04.04.2019 № 1051/0/15-19 // Вища рада правосуддя. – 2019. – № 1051/0/15-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1051910-19/sp:nav7:font2#Text> (дата звернення: 14.10.2022).
3. Кіпчарський О. М. Теоретико-правові проблеми державного контролю за діяльністю служби судової охорони / О. М. Кіпчарський // Правові горизонти. – 2020. – № 23. – С. 78–82 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2020.i23.p78> (дата звернення: 14.10.2022).
4. Бойко В. Поняття суддівської публічної адміністрації / В. Бойко // Entrepreneurship, Economy and Law. – 2020. – № 2. – С. 182–187 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.2.31> (дата звернення: 14.10.2022).
5. Прудіус Є. П. Концептуальні аспекти стратегічного управління підрозділами Служби судової охорони / Є. П. Прудіус // Вісн. Хмельницьк. нац. ун-ту. Серія: "Економічні науки". – 2021. – № 6. – Т. 1. – С. 94–100 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2021-300-6> (дата звернення: 14.10.2022).
6. Судова охорона як одна із гарантій діяльності судів в Україні / М. В. Хмиз, Р. М. Скриньковський, С. В. Глушенко та ін. // Публічне адміністрування та національна безпека. – 2021. – № 5 (21). – С. 57–64 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.lvdvds.edu.ua/handle/1234567890/4071> (дата звернення: 14.10.2022).
7. Шурко О. І. Адміністративно-правове забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О. І. Шурко; Відкритий міжнар. ун-т розвитку людини "Україна". – Суми, 2020. – 217 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77937> (дата звернення: 14.10.2022).
8. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки: Указ Президента України від 11.06.2021 № 231/2021 // Офіційний вісник Президента України. – 2021. – № 17. – С. 29. – Ст. 836 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021/sp:nav7:font2#Text> (дата звернення: 14.10.2022).
9. Про затвердження Положення про проходження служби співробітниками Служби судової охорони: Рішення, Положення від 04.04.2019 № 1052/0/15-19 // Вища рада правосуддя. – 2019. – № 1052/0/15-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1052910-19/sp:nav7:font2#Text> (дата звернення: 14.10.2022).
10. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40-41. – С. 1970. – Ст. 379 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/sp:nav7:font2#Text> (дата звернення: 14.10.2022).

11. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–13. – Ст. 88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 14.10.2022).
12. Руденко М. Поняття та система правоохоронних органів (органів правопорядку) у контексті нового закону "Про національну безпеку України": питання правової визначеності / М. Руденко, О. Шайтуро // Вісн. Луганськ. держ. ун-ту внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. – 2019. – № 1(85). – С. 165–172 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://doi.org/10.33766/2524-0323.85.165-172> (дата звернення: 14.10.2022).

References

1. Pro sudoustrii i status soddv: Zakon Ukrainy [About the judiciary and the status of judges: Law of Ukraine] № 1402-VIII (2016) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/sp:nav7:font2#Text> (in Ukrainian).
2. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Sluzhbu sudovoi okhorony [On the approval of the Regulations on the Court Security Service: Law of Ukraine] № 1051/0/15-19 (2019) <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1051910-19/sp:nav7:font2/print> (in Ukrainian).
3. Kipcharskyi O. M. (2020) Teoretyko-pravovi problemy derzhavnoho kontroliu za diialnistiu sluzhby sudovoi okhorony [Theoretical and legal problems of state control over the activities of the court security service] <http://www.doi.org/10.21272/legalhorizons.2020.i23.p78> (in Ukrainian).
4. Boiko V. (2020) Poniattia suddivskoi publichnoi administratsii [Concept of judicial public administration] <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.2.31> (in Ukrainian).
5. Prudius Ye. (2021) Kontseptualni aspekty stratehichnoho upravlinnia pidrozdilamy Sluzhby sudovoi okhorony [Conceptual aspects of strategic management of units of the Court Security Service] <https://www.doi.org/10.31891/2307-5740-2021-300-6> (in Ukrainian).
6. Khmyz M.V., Skrynkovskiy R.M., Hlushchenko S.V., Tsiukh S.I., Serdiuk V.V., Kovaliv M.V., Harasym P.S., Mykytiuk M.A. (2021) Sudova okhrona yak odna iz harantii diialnosti sudiv v Ukraini [Judicial protection as one of the guarantees of court activity in Ukraine] <http://dspace.lvdvds.edu.ua/handle/1234567890/4071> (in Ukrainian).
7. Shurko O.I. (2020) Administrativno-pravove zabezpechennia okhorony ta pidtrymannia hromadskoho poriadku v sudakh [Administrative and legal protection and maintenance of public order in courts] <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/77937> (in Ukrainian).
8. Pro Stratehiu rozvytku systemy pravosudiva ta konstytutsiinoho sudochynstva na 2021-2023 roky [About the Strategy for the Development of the Justice System and Constitutional Judiciary for 2021-2023: Law of Ukraine] № 231/2021 (2021) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021/sp:nav7:font2#Text> (in Ukrainian).
9. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro prokhodzhennia sluzhby spivrobotnykamy Sluzhby sudovoi okhorony [On the approval of the Regulation on the completion of service by employees of the Court Security Service: Law of Ukraine] № 1052/0/15-19 (2019) <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1052910-19/sp:nav7:font2#Text> (in Ukrainian).
10. Pro Natsionalnu politsiu [About the National Police: Law of Ukraine] № 580-VIII (2015) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19/sp:nav7:font2#Text> (in Ukrainian).
11. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine: Law of Ukraine] № 4651-VI (2013) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (in Ukrainian).
12. Rudenko M., Shaituro O. (2019) Poniattia ta systema pravookhoronnykh orhaniv (orhaniv pravoporiadku) u konteksti novoho zakonu «Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy» [Concept and system of law enforcement agencies (law enforcement agencies) in the context of the new law "On National Security of Ukraine"] <https://doi.org/10.33766/2524-0323.85.165-172> (in Ukrainian).

Надійшла до редколегії 27.02.23

O. Plakhotnik, PhD (Law), Associate Prof.

ORCID ID: 0000-0002-2787-6956

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

PROCEDURAL AUTHORITY OF THE COURT SECURITY SERVICE

The tasks, powers, rights and duties of the Court Security Service are defined in the paper. The article inspected the following: The norms of the Law of Ukraine "On the Judiciary and the Status of Judges", the Law of Ukraine "On the High Council of Justice", the Decision of the High Council of Justice "On Approving the Regulation on the Court Security Service", the Decision of the High Council of Justice "On Approving the Regulation on Completion of Service by Employees of the Court Security Service", the Law of Ukraine "On the National Police" and the Criminal Procedure Code of Ukraine, which regulate the powers of employees of the Court Security Service to detain persons suspected of committing criminal offenses and crimes, the powers of inspection of detainees and the inspection of their belongings in their possession, powers to limit actual possession of a thing, The law enforcement function of the Court Security Service. The procedural status of the Court Security Service under the Criminal Procedure Code of Ukraine has been determined. The functions of the Court Security Service as proposed by classification from the dissertation paper by O.I. Shkurko "Administrative and legal protection and maintenance of public order in courts" were considered. It is offered to supplement the classification of the functions of the Court Security Service according to their procedural powers and to generally classify the functions of the Court Security Service as procedural. The question of the detention of suspects by employees of the Court Security Service under the Criminal Procedure Code of Ukraine was investigated, the issue of the inspection of detainees and the inspection of things detained by the employees of the Court Security Service under the Criminal Procedure Code of Ukraine was reviewed, the issue of limiting the actual possession of things by the employees of the Court Security Service under the Criminal Procedure Code of Ukraine was investigated. Special scientific and general scientific methods were used: the method of scientific knowledge, comparative and legal method, system analysis method, dialectical method, systematization, and classification.

Keywords: Court Security Service, law enforcement function, procedural functions of the Court Security Service, procedural status of employees of the Court Security Service, security, maintenance of public order in courts, detention on suspicion, inspection of detainees, inspection of things, restriction of actual possession of things.